Islom dini va uning asoslari

Abralov Doniyor
Muhammad al- Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiylari universiteti Samarqand filiali Kompyuter injiniringi yo'nalishi talabalari
donierabralov@gmail.com
+998915677658

Mardonov Azizbek
Muhammad al- Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiylari universiteti Samarqand filiali Kompyuter injiniringi yo'nalishi talabalari
Email: mardonovazizbek77@gmail.com
Tel: +998935451716

Annotatsiya: Ushbu maqola Islom dinini kelib chiqishi uni din sifatida shakllanishi asoslari va hozirgi kunda tutgan o'rni va muammolari haqida yoritilgan. Biz Islom dinini qanchalik darajada mukammal anglasak keying hayotimiz ham shu qadar mukammalashgan go'zal bo'ladi.

Kalit so'zlar: Islom dini, yahudiylar, arabiston.

Kirish.

Islom dini, Allohning Muhammad (S.A.V) nabiy orqali nashr etilgan ilohiy diniy qonunlar to'plamidir. Bu diniy ma'daniyat, ko'pgina muqaddas kitoblarda to'planib, 1400 yil mobaynida rivojlantirilgan. Islom dini, Allohga, o'z qonunlariga va Muhammad nabiy (S.A.V)ga iymon keltirib, shunday qilish orqali insonni bu dunyoda va oxiratda saodatga erishishga xizmat qilishni ta'lim qiladi.Islomning asosiy manbalari uchta: Qur'on, Sunnat va hadislar. Qur'on, Allohning ilohiy kalimalari, Muhammad (S.A.V) nabiy orqali nashr etilgan, har bir musulmon uchun rukn bo'lib, Islom dini asosidir. Sunnat, Muhammad nabiy (S.A.V.)ning hayoti va gaplari asosida rivojlangan amallarni ifodalaydi. Hadislar esa, Muhammad nabiy (S.A.V) ning gaplari va amallariga oid gaplardir.Islom dini, tavsif qilinganligicha, imon, namoz, ro'za, zokat va hadya kabi asosiy amallardan tashkil topgan. Bu amallar orqali inson, Alloh bilan yaqinlashadi va zulmatlardan, sharrdan va qirg'inlikdan qutuladi. Islom dini, insonning salomatligi, yaxshilik va hurmatga qarshi bo'lgan ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi.

"Islom" so'zi arab tili asosida kelgan va "asl, to'g'ri yo'l" ma'nolarini anglatadi. Bu birga kelgan asl manosi esa, yo'qolishni ko'rsatmaydigan, bekor qilinmaydigan, odamning hayotida yashash uchun kerak bo'lgan qoidalarni ifodalaydi. Islom dini esa, bularning hammasini birlashtiruvchi, barcha insonlarga teng taqdir va qadr-qimmat beradigan, o'z ichiga qonun va yo'ldosh bo'lib olinadigan, Allohning birlik va shaffofligi bilan tan olinadigan dinlar to'plami hisoblanadi.Islom dini, Dunyo bo'ylab ko'pchilikni qamrab olish, ehtirom va hurmatni o'z ichiga olgan, ishonch va baraka yetkazuvchi diniy tizimdir.Islom dini odamlarga turli yo'llar bilan ta'sir qiladi. Islom ta'limotlari o'z dindorlarini ko'p jihatdan boshqaradi va ularning hayotini shakllantiradi.Avvalo, Islom dinining ta'limoti mo'minlarga axloqiy qadriyatlar va tamoyillarni o'rgatadi. Islomda adolat, rahm-shafqat, bag'rikenglik, sabr-toqat, saxovat, sadoqat va halollik kabi qadriyatlar insonlar orasida muhim o'rin tutadi. Ushbu qadriyatlar ijtimoiy munosabatlardagi o'zaro munosabatlarni tartibga solish orqali odamlar o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlaydi va tinch jamiyatni shakllantirishga yordam beradi.Islom dini ta'limotlari ham insonlarning ma'naviy kamolotiga yordam beradi. Namoz, ro'za, zakot va haj kabi ibodatlar mo'minlarning Allohga yaqinligini his etishiga, ruhiy dunyosini mustahkamlashga yordam beradi. Muqaddas Qur'oni

Karimni o‘qish va tushunish ibodatdan tashqari, mo‘minlarning ma’naviy kamolotida ham xizmat qiladi.

Islom dini ta’limotlari odamlarning dunyoqarashi va xulq-atvoriga ham ta’sir qiladi. Islomda Alloh taolo yaratgan hamma narsani hurmat qilishga o‘rgatiladi. Shuning uchun ham islom dini ta’limotiga atrof-muhitga hurmat, hayvon huquqlari, odamlarning bir-biriga hurmati kabi masalalar kiritilgan.Binobarin, islom dinining dindorlarga ta’siri ancha keng. Islom dini ta'limotlari dindorlarning axloqiy, ma'naviy va xulq-atvorini rivojlantirishga yordam beradi va odamlarning ijtimoiy munosabatlarda, ekologik muammolarda va boshqa sohalarda yaxshi ishlashiga yordam beradi. Islom Allohning oxirgi payg'ambari . U Muhammad (S.A.V) ga vahiy orqali yuborgan Qur'on va payg'ambarning so'zlari va xatti-harakatlariga asoslangan diniy tizimdir. Islom dini mo‘minlarga dunyo va oxirat saodatini ta’minlash, insonlarning axloqiy va ma’naviy kamolotini qo‘llab-quvvatlash, jamiyat tinchligini ta’minlash uchun ta’limotlarni taklif etadi.Islom dinining hayoti Alloh taologa iymon keltirish, payg‘ambarlarga, farishtalarga, taqdirga, oxirat hayotiga, namozga, ro‘zaga, zakotga, hajga borish va boshqa ibodatlar kabi asosiy ta’limotlardan iborat. Islomdagi asosiy e'tiqod Alloh taolo yagona, U yaratuvchi ekanligi va odamlar Unga ibodat qilishlari kerakligiga asoslanadi.Islom dinida insonlar o'z yaratganlariga yarasha yashashlari va Alloh belgilab bergan axloqiy odob-axloq asosida yurishlari kerakligi o'rgatiladi. Bu odamlarga o'zlari, boshqa odamlar va ular yaratgan barcha narsalar bilan to'g'ri munosabatlarni o'rnatishga yordam beradi. Islomda namoz, ro‘za, zakot, haj kabi ibodatlar mo‘minlarning Allohga yuz tutishi, ma’naviy dunyosini mustahkamlashi, o‘zini tarbiyalashi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu uchrashuvlar, shuningdek, imonlilarning ijtimoiy hayotiga hissa qo'shadi va boshqa odamlar bilan yaxshi munosabatda bo'lishga yordam beradi.Islomda adolat, bag‘rikenglik, rahm-shafqat, halollik, saxovat va sadoqat kabi ma’naviy qadriyatlar insonlarning xulq-atvorini boshqarib, ijtimoiy munosabatlarda muhim o‘rin tutadi. Islomda odamlar o'rtasida kamsitish qo'yilmaydi va hammaga teng munosabatda bo'ladi. Binobarin, islom dinining yo‘nalishi insonlarning Alloh taologa yuzlanishi, ma’naviy dunyosini mustahkamlashi, axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarga mos xulq-atvori, adolat va bag‘rikenglikni qo‘llashiga asoslanadi. Islom dinining asosiy ta'limotlari odamlarga o'z hayotini tartibga solishga va baxtli hayot kechirishga yordam beradi.

Islom, dunyoda musulmonlar tomonidan amalga oshirilayotgan diniy madaniyatlar va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimlarining asosiy manbai hisoblanadi. Islomning kelajakdagi o'rni, bir qancha muhim masalalarga bog'liq bo'lishi mumkin. Birinchidan, Islom, insonlarning insoniyatga qarshi qo'llab-quvvatlash, insonning huquq va erkini himoya qilish, xalqaro hamjihatlik va barqarorlikni ta'minlash va insonlarning to'g'ri, adolatli va insafli bo'lishi kabi muhim maqsadlarga yordam berishi kerak.Ikkinchidan, Islom, muhim dunyoviy masalalarga yondashishi va ularni hal qilishga yordam berishi kerak. Bu masalalar o'zaro hamkorlik va hamjihatlik, ilmiy-texnologik kengayish, yovuzlik va terorizmga qarshi kurash, insonlar va mohiyatning muhofazasi, insonlar va tabiiyotning muvofiqligi, va boshqalar kabi muhim mavzularni o'z ichiga oladi.Shuningdek, Islom, yaxshilik va xayrli amalni tavsiya qiladi va yomonlikdan qochishga, shaxsiy va jamiyatda huquq va erkni hurmat qilishga, xalqaro hamjihatlik va barqarorlikni ta'minlashga va do'stlarning va qarindoshlarining xizmatida bo'lishga asoslangan insoniy qadr-tarbiyasini o'rgatadi. Islom, shuningdek, insonlarning manaviy xayotida ham muhim o'rni bor va insonlarni ruhiy tozalash, nozik bo'lish, ijtimoiy faoliyatni yanada rivojlantirish va insonlarni tabiiy o'zaro munosabatlarda o'zgartirishga qaratilgan tadbirlarni o'z ichiga oladi.Jamiyat va insoniyat uchun Islomning kelajakdagi o'rni juda muhimdir va musulmonlar dunyodagi muhim taraqqiyot yo'nalishlarida ahamiyatli rolini o'ynashga davom etmoqda. Hozirgi kunda Islom olamida 4 ta qadimiy Mushaf nusxalarining borligi ma’lum. Ulardan biri Madinada saqlanayotgan asl nusxa bo‘lib, islom manbalarida u «Imom» nomi bilan tilga olingan. Ikkinchi nusxa Ka’bada, uchunchi nusxa Qoxiradagi Misr milliy kutubxonasida saqlanmoqda. To‘rtinchisi Toshkentda O‘zbekiston xalqlari

tarixi muzeyida saqlanib, 1989 yil boshlarida O‘zbekiston musulmonlari diniy idorasiga topshirilgan. AQShda joylashgan Pesh Tadqiqot Markaziga ko'ra, 2070 yilgacha Islom dunyoning eng yirik dini bo'lishi mumkin. Pesh markazi Islomni dunyodagi eng tez rivojlanayotgan din deb hisoblaydi.Demografik o'sish hozirgi holatda davom etadigan bo'lsa, bugungi kunda dunyoning ikkinchi yirik dini hisoblanib turgan Islom XXI asr oxiriga borib birinchi dinga aylanishi, jahon musulmonlarining soni nasroniylarnikidan ortib ketishi mumkin. Pesh tadqiqotida dunyodagi musulmonlarning jami soni 1 milliard 600 million, nasroniylarning soni esa 2,17 milliard ekani aytiladi. Aholi o'sishini bashorat qilish modellashtirishiga ko'ra, 2050 yilga borib nasroniylaming soni 2,92 milliardga, musulmonlarning nufusi 2,76 milliardni tashkil etadi deb ko'rilmoqda.2070 yilga borib musulmonlarning soni dunyo aholisi orasida eng ko'p bo'ladi.

Xulosa va Takliflar: Biz dinu-diyonatimizni muxtasar ifodalab, shunday deyish mumkinki, Olloh bizning qalbimizda, yuragimizdadir. Islom dini musulmon mamlakatlari san’atida o‘z izini qoldirdi. Me’morlik sohasida bu jarayon yangi imorat turlari (masjid, minora, xonaqoh, madrasa va boshqa) ning paydo bo‘lishiga hamda keng tarqalishiga sabab bo‘ldi. Islom huquqi dunyosi bilan yanada chuqurroq tanishtirishgan, olingan ilm sirlarini o'zlaridan keyingi avlodga to'g'ri talqin va tashviqot qilib yetkazishlari uchun ilk qadamlardan biri bo’lib xizmat qiladi degan umiddamiz. Dinimizni mukammal o’rganish uchun ziyoratgoh va dinimizni madh etadigan muqaddas go’shalarga tashrif buyurishimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyolar:

1. Abdusamedov A.E , B.Djalilov, A.Tashanov. Dinlar falsafasi. – T.O’zMU.2019
2. Sayyid Muhammad Xotamiy. Islom tafakkuri tarixidan. Forschadan N.Komil taij. Toshkent, 2003,
3. Sh. Sirojiddinov. Islom falsafasi qanday paydo bo‘lgan? Tafakkur, 2007-yil,
4. Islom ma’rifati: asliyat va talqin: o‘quv-uslubiy qo‘llanma / Mas’ul muharrir Usmonxon Alimov. – T.: “Toshkent islom universiteti” nashriyot-matbaa birlashmasi, 2011.
5. http: www.tiu.uz – Toshkent Islom universiteti veb-sayti
6. http: www.ziyonet.uz – Axborot ta’lim tarmog’i

WORDLY KNOWLEDGE